

Ciència

Ciència i país

■ Ferran Sáez Mateu

Heus aquí un parell de volums que fan goig, i no només per les seves considerables dimensions. Constitueixen, sobretot, una mostra de normalitat cultural: una institució del País Valencià (la Universitat de València) col·labora amb una altra amb seu al Principat (l'Institut d'Estudis Catalans) per fer una ambiciosa miscel·lània d'història de la ciència. En altres contrades aquesta entradeta resultaria supèrflua; en aquest estrany país, però, ens sentim obligats a subratllar-la, per la senzilla raó que (afortunadament!) no s'ajusta a les inèrcies habituals. L'obra es completa amb un tercer volum (*De l'inici de la industrialització a l'època actual*) que encara no ha estat publicat.

El primer volum de *La ciència en la història dels Països Catalans* arrenca amb referències a la Marca Superior del remot període omeia i es tanca amb consideracions sobre la tecnologia hidràulica d'arrel andalusina. La insistència en aquest llegat al llarg de tot el volum obeeix, probablement, al perfil d'arabista de quasi la totalitat dels autors (Joan Vernet, Juli Samsó, Miquel Forcada, Mercè Viladrich, Mercè Comes, etc.). En tot cas, el pla general de l'obra genera una mena de descompensació respecte de figures indiscutibles, especialment Ramon Llull i Arnau de Vilanova. Al primer se li dediquen 40 pàgines, i al segon 10 (sobre un total de 629). Resulta també sor-

La ciència en la història dels Països Catalans Volum I. Dels àrabs al Renaixement

Joan Vernet i Ramon Parés (directors)
Universitat de València / Institut d'Estudis Catalans València, 2007
Preu: 50 €
Pàgines: 629

La ciència en la història dels Països Catalans Volum II. Del naixement de la ciència moderna a la Il·lustració.

Joan Vernet i Ramon Parés (directors)
Universitat de València / Institut d'Estudis Catalans València, 2007
Preu: 50 €
Pàgines: 774

■ L'obra és una ambiciosa panoràmica sobre la incidència del pensament científic i les aportacions tecnològiques en l'evolució del país, plantejada en un llenguatge entenedor, i també una manera amena de recuperar alguns noms injustament oblidats

1 2 3 4 5

Ramon Llull i Arnau de Vilanova, dues figures indiscutibles

prenent l'absència de Ramon Sibiuda: només se l'esmenta en una ocasió. La influència de Sibiuda en el pensament europeu a partir de la molt posterior traducció de Montaigne és gran. Certament Sibiuda no és un científic, però els anònims pagesos que van anar sedimentant coneixements intuïtius sobre els molins, tampoc (i, en canvi, aquest tema és llargament estudiat).

El segon volum és, en tots els sentits, molt més equilibrat, i recorre el camí que va de l'estandardització de la impremta fins als inicis de la revolució industrial. És justament en aquest segon volum on podem parlar d'una veritable història, no d'una mera miscel·lània. Destaca la tasca dedicada a la contextualització general de determinats temes (subratllem els que signa el doctor Víctor Navarro Brotons) així com una nítida articulació te-

màtica, que contrasta amb el caràcter vagament erràtic de la primera. Cal afegir que aquí ja podem parlar pròpiament de ciència, especialment a partir de la Il·lustració, com un àmbit específic diferenciat d'altres esferes del saber. Al segle XIII, posem per cas, aquest llindar epistemològic no existia, si més no tal com l'entenem ara.

La ciència en la història dels Països Catalans permet la recuperació de certs noms poc coneguts però sense els quals resultaria incompreensible l'evolució posterior del país, com ara els de Francesc Santponç i les seves millores en la tecnologia del vapor aplicada a les incipients activitats industrials a començaments del XIX. En aquests personatges en aparença *menors* hi conflueixen aspectes científics, històrics i econòmics que aporten una veritable visió global del nostre passat. *

Novel·la

Un altre home de ferro

■ Andreu Sotorra

Justin Richards, nascut el 1961, és un autor anglès de sèries literàries més que populars, com ara *Invisible Detective* i *Doctor Who*; és també guionista i dramaturg i ha publicat una trentena de novel·les, com ara *Time Zero*, *The Chaos Code* i *The Death Collector*. Aquesta última és la que s'ha traduït ara al català. Les referències que hi planen passen per influències com les d'Edgar Allan Poe, en què el terror, la investigació gairebé detectivesca i l'esporgada del costat fosc de l'ànima suren com si res. També s'empara en la creació del Frankenstein de Mary Shelley. I encara es podria al·legar que s'emmiralla en *L'estrany cas del doctor Jekyll i Mr. Hyde*, de Robert Louis Stevenson.

Però el fet és que qui s'hi entreu més és Ted Hugues, autor de *L'home de ferro* i *La dona de ferro* -la primera convertida en pel·lícula, *The Iron Giant*, 1999-, i la que més recorda la trama d'*El col·leccionista de morts*, en què també hi ha un infant i un robot com a protagonistes.

Justin Richards basteix una història ambientada en el Londres típic del cinema i la literatura atapeïda de boira, en ple segle XIX, amb personatges com el pillastre

Eddie Hopkins -una mena d'Oliver Twist- i personatges d'abric, capa i barret que es mouen entre bastidors del Museu Britànic per estudiar fenòmens inexplicables.

Tot comença amb el robatori que Hopkins fa al carrer d'una cartera que té més valor per un retall de paper que amaga que no pas pels diners. De fet, tot comença amb el robatori de dues carteres. I gràcies a aquesta dualitat entren en joc una sèrie de personatges que viuen la transformació d'un cadàver en un monstre mecànic disposat a obeir les ordres malèfiques del seu constructor.

Justin Richards es mira el món del segle XIX amb ulls del segle XXI, que vol dir influït per l'animació, el còmic i el cinema, tres influències que li serveixen per crear una trama àgil i una novel·la amb vocació de *best seller*. *

El col·leccionista de morts (2 vol.)

Justin Richards
Traducció:
Lluïsa Moreno
Il·lustracions:
Ramon Rosanas
Cruïlla
Barcelona, 2007
Preu: 6,70 €
Pàgines: 223 i 191

1 2 3 4 5

Avui critico jo

'Avui critico jo' és l'espai a través del qual tots podeu exercir de crítics literaris de manera pública, tot i que en format sintètic, això sí. Cada setmana us proposarem un títol i publicarem en aquest suplement una selecció dels comentaris que ens envieu via web. És l'hora de dir-hi la vostra.

Sóc admirador de Woody Allen, però els seus relats m'han semblat fluixos, amb una dèria per un llenguatge enrevessat i complicat, i la majoria sense gaire gràcia. Realment, l'admiro com a cineasta, no pas com a literat...

■ Oscar'o

Molt divertit. Intel·ligent. Bo. De debò.

■ Mia Farrow

Ho sento, no sé criticar el que em sembla que està bé, com aquest llibre... Com el podem criticar?

■ Atlasac

Doncs jo trobo que Woody Allen és molt Woody Allen, també quan escriu. Hi ha re-

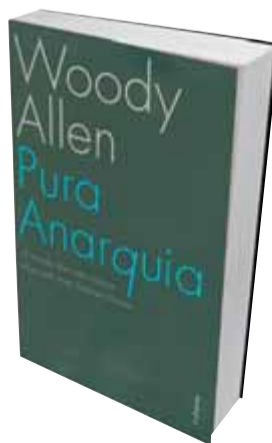
lats de *Pura anarquia* que són boníssims. Potser el que passa és que estem carregats de prejudicis: com que és cineasta i mediàtic, no pot ser escriptor, i bo. I per què no?

■ Lola

Aquest senyor, evidentment, és millor que es dediqui a fer pel·lícules, ja que els relats de *Pura anarquia* són realment dolents. Prefereixo Cheever, de llarg, o Monzó, o Calders, o Cortázar, o qualsevol noi amb mínimes aptituds que es presenti a un premi de barri.

■ Amalfitano

Soc un gran admirador de Woody Allen, però suposo

Pura anarquia
Woody Allen
Columna

que heu triat aquest llibre mediàtic perquè l'editorial és forta i deu moure els seus fils, perquè si és per la literatura que ofereix, deu ser una broma. La meva recomanació és que dediqueu el temps a llegir llibres de literatura catalana, que darrerament n'han sortit uns quants d'altíssim nivell.

■ Miracle

Fantasia, humor, cordialitat, to líric i, per damunt de tot, un coneixement exhaustiu dels mecanismes del cor i de la intel·ligència: aquestes serien algunes de les característiques d'aquests contes d'un escriptor tan surrealista com hiperrealista.

■ llegidorpeccador.blog

@
Vols opinar?
www.avui.cat